Allianssin lausunto hallituksen esityksestä luottotietolain, maksupalvelulain 86 §:n ja rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamiseksi (HE 109/2021) sekä lakialoitteesta luottotietolain 18 ja 20 §:n ja ulosottokaaren 1 luvun 32 §:n muuttamiseksi (LA 20/2020 vp)

Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry *edistää nuorten osallisuutta yhteiskunnassa sekä kouluttaa, palvelee ja tuo yhteen järjestöissä, kunnissa ja seurakunnissa työtä tai vapaaehtoistyötä tekevät nuorisoalan toimijat. Allianssin jäseninä on yli 140 nuorisojärjestöä ja muuta nuorisoalalla toimivaa yhteisöä - käytännössä kaikki Suomessa toimivat nuorisoalan järjestöt.*

Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi kiittää lakivaliokuntaa mahdollisuudesta lausua otsikkoasioista ja lausuu kunnioittaen seuraavaa:

Lyhyesti

- Kannattamme esitystä siitä, että maksuhäiriömerkintä poistuisi rekisteristä kuukauden kuluttua siitä, kun tieto maksun suorittamisesta on vastaanotettu.

- Kannatamme muutosta, jonka myötä jokaisen maksuhäiriömerkinnän säilytysaika olisi itsenäinen

- Olisi perusteltua, että alle 25-vuotiaiden maksuhäiriömerkintä säilyisi rekisterissä vain vuoden. Maksuhäiriömerkintä heikentää nuoren kannustimia itsenäiseen elämään ja voi estää esimerkiksi opintolainan, vuokra-asunnon tai työpaikan saamisen.

Nuoret ja maksuhäiriöt

Kuten hallituksen esityksessä on ansiokkaasti esitetty, maksuhäiriöt koskevat usein nuoria ja erityisesti nuoria miehiä. Esimerkiksi vuoden 2021 alussa vuonna 1987 syntyneillä miehillä maksuhäiriömerkintä löytyi 13 prosentilla ja naisilta 10 prosentilla ikäluokasta. Vuonna 1997 syntyneillä miehillä maksuhäiriömerkintä löytyi 11 %:lla miehistä ja 7 %:lla naisista.[1]

Esityksessä on myös tunnistettu hyvin se, kuinka pienistä saatavista nuorten maksuhäiriömerkinnät usein syntyvät. Alaikäisten maksuhäiriömerkintöjen taustalla ovat ennen muuta joukkoliikenteen tarkastusmaksut sekä yleensä mopoiluun liittyvät liikennevakuutusmaksut ja sakot. Myös peruuttamatta jääneet hammashoidon ajanvaraukset aiheuttavat nuorille maksuhäiriömerkintöjä.[2] Kohorttitutkimusten perusteella tiedetään, että nuorten ensimmäiset maksuhäiriömerkinnät ovat tyypillisesti velkomustuomioista mutta suhteellisen pienistä summista. Niistä nuorten maksuhäiriömerkinnöistä, joista dataa on saatavilla, noin viidennes koskee alle 100 euron ja yli puolet alle 500 euron summia.[3]

Koska nuorten maksuhäiriömerkinnöissä on usein kyse varsin mitättömistä summista, on erittäin perusteltua, että nuoren elämää merkittävästi hankaloittavasta merkinnästä pääsee eroon, kun pienehkö saatava on maksettu. Voimassa oleva maksuhäiriömerkintä voi estää esimerkiksi opintolainan, vuokra-asunnon tai työpaikan saamisen sekä vaikeuttaa myös kotivakuutusten ja esimerkiksi puhelinliittymien hankkimista. Lisäksi on hyvä, että jatkossa maksuhäiriömerkintöjä käsiteltäisiin itsenäisesti eikä uudella maksuhäiriömerkinnällä olisi vaikutusta vanhan maksuhäiriömerkinnän säilytysaikaan. Allianssi kannattaa lämpimästi kumpaakin esitystä.

Selvitysmies Heikki Hiilamo on nuorten osallisuuden edistämistä käsittelevässä raportissaan ehdottanut, että alle 25-vuotiaiden nuorten maksuhäiriömerkintä olisi

[1] A.Hiilamo et. al. (2021): Nuorten aikuisten maksuhäiriömerkinnät – rekisteritutkimus ikäkohorteilla 1987 ja 1997, Itlan tutkimukset 2021:2.
[2] Hovila, M. (2016) Alaikäinen ulosottovelallisena – toimiiko edunvaltontaoikeudellinen suoja.
[3] A. Hiilamo et. al (2021)

voimassa korkeintaan vuoden.[4] Tämä parantaisi nuorten asemaa sekä helpottaisi mm. nuorten opintolainan saantia. Vaikka vuoden 2017 lakimuutoksen myötä maksuhäiriömerkintä ei enää estä lainan valtiontakausta, moni pankki kieltäytyy silti antamasta opintolainaa, jos hakijalla on maksuhäiriömerkintä. Esimerkiksi Helsingin Sanomien vuoden 2019 selvityksen mukaan Nordea pitää maksuhäiriömerkintää esteenä opintolainan myöntämiseen ja OP-ryhmä sekä Danske Bank tekevät asiasta kokonaisharkinnan.[5]

Vaikka maksuhäiriömerkinnät ovatkin tärkeää tietoa esimerkiksi toimivien luottomarkkinoiden kannalta, ne pahimmillaan entisestään vaikeuttavat niitä saavien nuorten mahdollisuuksia kiinnittyä yhteiskuntaan. Ei ole tarkoituksenmukaista, että maksuhäiriömerkinnät rajoittavat nuorten mahdollisuuksia esimerkiksi asuntoon, vakuutukseen ja jopa työpaikan saamiseen ja näin vaikeuttavat itsenäisen elämän rakentamista.

Helsingissä 24.09.2021

Iiris Hynönen
varapuheenjohtaja
Suomen nuorisoalan kattojärjestö
Allianssi ry

Anna Munsterhjelm
pääsihteeri
Suomen nuorisoalan kattojärjestö
Allianssi ry

Lisätiedot:
Eero Löytömäki, 050 462 4697, eero.loytomaki@alli.fi

[4] H. Hiilamo et. al. (2017): Nuorten osallisuuden edistäminen. Selvitysmiehen raportti.
[5] HS 27.09.2019, https://www.hs.fi/talous/art-2000006252156.html